

EPİDEMİYA ƏLEYHİNƏ REJİMİN, SANİTARIYA-GİGİYENƏ VƏ YA KARANTİN REJİMLƏRİNİN POZULMASI ƏMƏLLƏRİNİN CİNAYƏT-HÜQUQİ XARAKTERİSTİKASI

Xülasə

COVID-19 pandemiyasının bütün dünyada yayılması onunla ciddi şəkildə mübarizə aparılmasını və bu mübarizənin tərkib hissəsi kimi ictimai münasibətlərin tənzim edilməsi sahəsində yeni yanaşmaların tətbiq edilməsini şərtləndirir. İctimai münasibətlərin bir qismi də cinayət hüququ ilə tənzim edildiyi üçün COVID-19 pandemiyası bu sahənin də inkişafını tələb edir. Təsadüfi deyildir ki, Azərbaycanda məhz COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə tədbirləri sistemində milli cinayət qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi də nəzərdə tutulmuşdur. Bu yanaşmanın nəticəsində Cinayət Məcəlləsinə əvvəllər cinayət qanunvericiliyində mövcud olmayan tamamilə yeni bir cəzalandırılmalı olan ictimai təhlükəli əməl növü əlavə edilmişdir. Həmin əməl epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması cinayətidir. Yeni olması səbəbi ilə milli hüquq ədəbiyyatında bu cinayətin hüquqi xarakteristikası hələki verilməmişdir. Odur ki, bu məqalə epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması cinayətinin ilk doktrinal kommentariyasını özündə ehtiva edir. Məqalədə həmin cinayətin obyektı, obyektiv cəhəti, subyektı, subyektiv cəhəti və bənzər inzibati xəta növü ilə fərqləri kimi məsələlər ətraflı şərh edilir.

Açar sözlər: cinayət hüququ, kriminallaşma, COVID-19, pandemiya, karantin, pozuntular, məsuliyyət, qanun, təhlil

Criminal and legal characteristics of violations of the epidemic, health and quarantine regime

Summary

The spread of the COVID-19 pandemic around the world has led to a rigorous fight against it and, as an integral part of the fight, has led to new approaches to the regulation of social relations. Since some social relations are governed by criminal law, COVID-19 has also led to the development of this sphere. For this reason, it was in the system of measures to combat COVID-19 in Azerbaijan that a decision was taken to improve the national criminal law. As a result, the Criminal Code introduced a new socially dangerous act that requires punishment. It is a crime to violate the regime against the epidemic, the sanitary regime and the quarantine regime. Since this crime is a new legal characteristic of it so far is not given in the literature. This article is the first comment of the crime of violation of the regime against the epidemic, sanitary and hygienic regime and quarantine regime. The article explained the object, objective party, subject, subjective party and differences of this crime from similar compositions.

Key words: criminal law, criminalization, COVID-19, pandemic, quarantine, violations, liability, law, analysis

Giriş

Məlum olduğu kimi, 28 fevral 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasında COVID-19 virusuna ilk yoluxma halı qeydə alınmış, 11 mart 2020-ci il tarixində isə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Cenevrədə təşkil edilən brifinqdə elan etmişdir ki, qarşıdan gələn günlərdə və həftələrdə yoluxma hallarının, ölümlərin və təsirə məruz qalan ölkələrin sayının artacağı gözlənilir və bu səbəbdən, COVID-19 bir pandemiya (ölkə daxilində, qonşu dövlətlərin ərazilərində və bəzən dünyanın bir çox ölkəsində yoluxucu xəstəliyin yayılması ilə səciyyələnən qeyri-adi güclü bir epidemiya) kimi xarakterizə olunmalıdır. Bunun ardınca, dünyanın əksər dövlətlərində olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında bu virusun qarşısının alınması və onunla mübarizə istiqamətində gücləndirilmiş tədbirlərə start verilmiş və bu tədbirlər insanların həyatının və dövlət orqanlarının fəaliyyətinin bütün sferalarına öz təsirini göstərmişdir. COVID-19 pandemiyasının təsir göstərdiyi sahələrdən biri də milli cinayət hüququ sahəsidir. Belə ki, məhz adı çəkilən

pandemiya ilə mübarizənin hüquqi cəhətdən təmin edilməsi məqsədilə ölkənin qanunvericilik orqanı tərəfindən əvvəllər cinayət əməli kimi nəzərdə tutulmamış yeni bir tərkib kriminallaşdırılmışdır. Daha dəqiq desək, Azərbaycan Respublikasının 17 mart 2020-ci il tarixli 28-VIQD №-li Qanunu ilə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra – AR CM) “Şəxsiyyət əleyhinə olan cinayətlər” adlı səkkizinci bölməsinin “Həyat və sağlamlıq əleyhinə olan cinayətlər” adlı 18-ci fəslinə yeni məzmununda 139-1-ci maddə (Epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması) əlavə edilmişdir. Bununla belə, AR CM-ə əlavə edilmiş bu əməl milli cinayət hüququnun xüsusi hissəsi üçün yeni bir tərkib olması səbəbi ilə həm təcrübi işçilər, həm də hüquqsünas alimlərin qarşısında yeni və aktual vəzifələr yaratmışdır. Belə ki, əgər təcrübi işçilərin yeni vəzifələri bu maddəni bilavasitə istintaq və məhkəmə praktikasında dəqiqliklə, qanuni və əsaslandırılmış şəkildə tətbiq etməkdən ibarətdirsə, hüquqsünas alimlərin qarşısında duran ən aktual vəzifə həmin maddənin qısa bir zamanda doktrinal qaydada şərh edilməsindən ibarətdir. Fikrimizcə, qeyd edilən sonuncu vəzifənin həlli baxımından məqalə üçün seçilmiş mövzu kifayət qədər aktual hesab edilməlidir.

Əməlin cinayət-hüquqi xarakteristikası

Qeyd edildiyi kimi, AR CM-ə əlavə edilmiş epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması cinayəti həmin Məcəllənin “Şəxsiyyət əleyhinə olan cinayətlər” bölməsinin “Həyat və sağlamlıq əleyhinə olan cinayətlər” fəslində yer almışdır.

Ümumbəşəri sosial dəyər sayılan insanın həyatı, onun təhlükəsiz yaşaması, sağlamlığının qorunması ilə bağlı ictimai münasibətlərin mühafizəsi cinayət qanununun mühüm vəzifələrindən sayılır (Əliyev, 2015: 5). Sağlamlıq hüququnun əsas tərkib elementi sayılan “sağlamlıq” kateqoriyası isə sosial, tibbi, bioloji termin olmaqla yanaşı, eyni zamanda, hüquqi baxımdan da mühüm əhəmiyyət kəsb edir, çünki insan amili və onun sağlamlığının qorunmasının vacibliyi istər beynəlxalq-hüquqi sənədlərdə, istərsə də dövlətdaxili qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmışdır. Hətta son illər insan sağlamlığının qorunması ölkələrin milli təhlükəsizliyinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi özünü qabarıq şəkildə büruzə verməkdədir (Əliyeva, 2015: 12). Bu anlamda, hesab edirik ki, AR CM-ə əlavə edilmiş “Epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması” cinayətinin həmin Məcəllənin Xüsusi hissəsindəki yeri qanunverici orqan tərəfindən doğru müəyyən edilmişdir, çünki bu cinayətin qəsd obyektı məhz insan sağlamlığı və insan həyatıdır.

AR CM-ə yeni əlavə edilmiş 139-1.1-ci maddəyə əsasən, epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması xəstəliklərin yayılmasına səbəb olduqda və ya xəstəliklərin yayılması üçün real təhlükə yaratdıqda iki min beş yüz manatdan beş min manatadək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır; 139-1.2-ci maddəyə əsasən isə, eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan insan ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda üç ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllərin qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan törədilməsinə görə nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının yuxarı həddi yeddi ildən artıq olmadığı üçün belə nəticə çıxarmaq olar ki, epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması cinayəti Azərbaycan Respublikasının cinayət qanunu ilə az ağır cinayət hesab olunur.

AR CM-in 139-1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibində obyekt qismində insan sağlamlığı, 139-1.2-ci maddəsindəki tərkibdə isə, həmçinin insan həyatı çıxış edir. Obyektiv cəhətə görə bu cinayət epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulmasından ibarətdir. Qanunvericilikdə epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena rejiminin və karantin rejiminin ayrı-ayrılıqda legal tərifləri nəzərdə tutulmasa da, nəzərə almaq lazımdır ki, bu rejimlərin hər biri özündə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş konkret qadağaların və davranış qaydalarının məcmusunu ehtiva edir. Məsələn, COVID-19 pandemiyası şəraitində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin (bundan sonra – AR NK) “Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində geniş yayılmasının qarşısının alınmasına dair əlavə tədbirlər haqqında” 30 mart 2020-ci il tarixli, 120 №-li Qərarı ilə COVID-19 infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində geniş yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə insanların həyat və fəaliyyəti üçün zəruri olan iş və xidmət sahələrindən başqa, digər istiqamətlər üzrə fəaliyyət 31 mart 2020-ci il saat 00:00-dan 20 aprel 2020-ci il saat 00:00-dək dayandırılmış və müəyyən edilmişdir ki, insanların fərdi evlərdən və mənzillərdən çıxışı təxirəsalınmaz tibbi yardıma zərurət olduqda, həyat və sağlamlığa bilavasitə təhlükəli vəziyyət yarandıqda, fəaliyyətinə icazə verilən pərakəndə satış və əhaliyə xidmət göstərən obyektlərə getmək, məişət tullantılarının atılması hallarında, eləcə də xüsusi rejim dövründə fəaliyyət göstərən təşkilatlarda xidməti vəzifələrini icra etmək məqsədilə mümkündür. Həmçinin, bu Qərarla insanların bir-biri ilə ünsiyyətini minimuma endirmək və bununla da infeksiyaya yoluxmanın sürətinin azaldılması məqsədilə bir sıra iş və xidmət sahələri üzrə

fəaliyyət həmin qərarla müəyyən edilmiş müddətdə qadağan edilmişdir. AR NK-nın “Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində geniş yayılmasının qarşısının alınmasına dair əlavə tədbirlər haqqında” 2 aprel 2020-ci il tarixli, 124 №-li Qərarı ilə isə COVID-19 infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə tətbiq edilən xüsusi karantin rejimi çərçivəsində ölkədə hərəkət məhdudiyyətləri müəyyən olunmuşdur.

Göründüyü kimi, konkret hallarda epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena rejiminin və karantin rejiminin məzmunu AR NK tərəfindən müəyyən edilmiş konkret məhdudiyyətlər, qadağalar və digər davranış öhdəlikləri ilə müəyyən edilir və AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin yaranması üçün konkret zaman periodunda hansı məhdudiyyətlərin, qadağaların və digər davranış öhdəliklərinin qüvvədə olması əsas hüquqi əhəmiyyət kəsb edir. Bu hal, AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin dispozisiyasının blanket xarakteri ilə izah edilir. AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin obyektiv cəhətinin mövcudluğu üçün regional (ərazi) və temporal (zaman) meyarlar da əhəmiyyətlidir, çünki baxılan maddə üzrə cinayət məsuliyyəti məsələsi həll edilərkən epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena rejiminin və karantin rejiminin ölkədə hansı tarixdən hansı tarixə qədər qüvvədə olması, eləcə də, bu rejimlərin ölkənin hansı ərazilərində (inzibati vahidlərində) tətbiq edilməsi məsələləri hüquqi əhəmiyyət kəsb edir. Məsələn, COVID-19 pandemiyası şəraitində AR NK-nın “Xüsusi karantin rejimi çərçivəsində tətbiq edilən bəzi məhdudiyyətlərin 2020-ci il 27 aprel tarixindən aradan qaldırılması barədə” 24 aprel 2020-ci il tarixli, 147 №-li Qərarı ilə karantin rejimi ilə əlaqədar fəaliyyəti qadağan edilmiş bəzi iş və xidmət sahələrinin fəaliyyəti 27 aprel 2020-ci il saat 00:00-dan bərpa olunmuşdur. Göründüyü kimi, bu kimi hallarda müvafiq icra hakimiyyəti tərəfindən müəyyən edilmiş qadağa və məhdudiyyətlərin pozuntusu yalnız onların qüvvədə olduğu müddət ərzində cinayət məsuliyyəti yarada bilər. Bu, AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin obyektiv cəhətinin mövcudluğu üçün temporal (zaman) meyar tələbi üçün bariz bir nümunə idi. Yeri gəlmişkən, qeyd edilməlidir ki, epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena rejiminin və karantin rejiminin ölkədə qüvvədə olma müddəti həm qısaldıla, həm də uzadıla bilər və qeyd edilən rejimlərin müddətinin uzadıldığı hallarda müəyyən edilmiş bütün məhdudiyyətlər, tələblər və rejimlər uzadılmış müddət ərzində də öz qüvvəsini saxlayır və onların pozulduğu təqdirdə cinayət məsuliyyəti yarada bilər. Həmin cinayət tərkibinin obyektiv cəhətinin mövcudluğu üçün regional (ərazi) meyar tələbinə dair də nümunə göstərmək mümkündür. Məsələn, COVID-19 pandemiyası şəraitində AR NK-nın “Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddətinin uzadılması və həmin rejimlə əlaqədar tətbiq edilən bəzi məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması barədə” 1 may 2020-ci il tarixli, 163 №-li Qərarı ilə koronavirusla mübarizə tədbirləri çərçivəsində fəaliyyəti qadağan edilmiş iş və xidmət sahələrinin fəaliyyəti müəyyən qədər bərpa olunmuşdur. Bununla belə, həmin qərarla müəyyən regional (ərazi) istisnaları da nəzərdə tutulmuşdur. Məsələn, həmin qərarla Gəncə və Lənkəran şəhərlərinin ərazisi istisna olmaqla, digər inzibati ərazi vahidlərinin ərazisində nəqliyyat vasitələrinin (ictimai nəqliyyatla sərnəşindəşmə istisna olmaqla) rayonlararası və şəhərlərarası sərbəst hərəkətinə icazə verilmişdir; Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Lənkəran şəhərlərinin və Abşeron rayonunun ərazisi istisna olmaqla, digər inzibati ərazi vahidlərinin ərazisində ictimai iaşə obyektləri, o cümlədən restoran, kafe və çay evlərində müştərilərə yerində xidmətlərə icazə verilmişdir və s. Göründüyü kimi, belə hallarda AR CM-in 139-1-ci maddəsi ilə cinayət tərkibinin yaranma bilməsi üçün müvafiq rejimlərin hansı ərazidə pozulmuş olması da hüquqi əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, konkret situasiyalarda ölkənin bir şəhərində, məsələn, Bakıda kafenin işlədilməsi və müştərilərə yerində xidmətin göstərilməsi cinayət məsuliyyəti yarada bilərsə, digər şəhərində, məsələn, Şəkidə eyni əməllər cinayət məsuliyyətinə səbəb olmaya bilər.

Bundan başqa, qeyd edilməlidir ki, AR CM-in 139-1-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinin yaranma bilməsi üçün konkret nəticələrin də baş verməsi önəmlidir. Belə ki, AR CM-in 139-1.1-ci maddəsinə görə cinayət məsuliyyətinin yaranma bilməsi üçün müvafiq rejimlərin pozulması xəstəliklərin yayılmasına səbəb olmalı və ya xəstəliklərin yayılması üçün real təhlükə yaratmalıdır. “Xəstəliklərin yayılmasına səbəb olma” və “xəstəliklərin yayılması üçün real təhlükə yaratma” əlamətləri mövcud olmadıqda, hətta müvafiq rejimlər pozulmuş olsa da, cinayət məsuliyyətindən bəhs etmək mümkün deyildir. Belə hallarda yalnız Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinin (bundan sonra – AR İXM) 211-ci maddəsi ilə yaranma biləcək inzibati məsuliyyətdən bəhs etmək olar. Belə ki, ölkədə COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə ilə əlaqədar olaraq, CM-lə yanaşı, İXM-də də müəyyən islahatlar aparılmışdır. AR İXM-in 23-cü fəslə “Əhalinin sanitariya-gigiyena və sanitariya-epidemioloji salamatlığı qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalər”ə həsr edilmişdir. 17 mart 2020-ci il tarixinə qədər İXM-in 211-ci maddəsi “Sanitariya-gigiyena və epidemiya əleyhinə rejimlərin pozulması” adlanırdı və həmin maddəyə əsasən, müəssisələrdə, idarələrdə, təşkilatlarda sanitariya-gigiyena və epidemiya əleyhinə rejimlərin pozulmasına görə yüz manatdan iki yüz manatadək məbləğdə cərimə nəzərdə tutulurdu. Lakin qeyd edilən tarixdə AR CM-ə yeni 139-1-ci maddənin əlavə

edilməsi ilə yanaşı, AR İXM-in 211-ci maddəsində də islahat aparıldı və hazırda həmin maddə “Epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və karantin rejimlərinin pozulması” adlanır və həmin maddəyə əsasən, epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və karantin rejimlərinin pozulmasına görə fiziki şəxslər yüz manatdan iki yüz manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər min beş yüz manatdan iki min manatadək məbləğdə cərimə edilir, yaxud işin hallarına görə, xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, bir ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq olunur, hüquqi şəxslər iki min manatdan beş min manatadək məbləğdə cərimə edilir. Göründüyü kimi, hazırda AR CM-in 139-1-ci maddəsi ilə İXM-in 211-ci maddəsi eyni adı daşıyırlar və zəhəri cəhətdən eyni qanuna zidd əməlləri təsvir edirlər, lakin məhz AR CM-in 139-1.1-ci maddəsindəki “xəstəliklərin yayılmasına səbəb olma” və “xəstəliklərin yayılması üçün real təhlükə yaratma” əlamətləri yuxarıda qeyd edilən inzibati xəta ilə bizim araşdırdığımız cinayət əməli arasındakı prinsiplə fərqi müəyyən edir. Eynilə, AR CM-in 139-1.2-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinin yaranması üçün də müfəviq rejim qaydalarının pozuntusu ehtiyatsızlıqdan insan ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olmalıdır. Bütün bunlar ona dəlalət edir ki, AR CM-in 139-1-ci maddəsində təsbit edilmiş cinayət əməli maddi tərkibli cinayət hesab edilməlidir. Çünki maddi tərkiblər elə tərkiblərdir ki, belə tərkiblərə cinayətin obyektiv cəhətinin elementlərindən hərəkət və ya hərəkətsizliklə yanaşı, ictimai təhlükəli nəticəni də xarakterizə edən əlamət daxil olur (Səməndərov, 2007: 128).

AR CM-in 139-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət əməlinin subyektivi ümumi subyektdir, çünki biz, həmin maddədə hər hansı xüsusi subyekt əlamətlərini müşahidə etmirik. Bu mənada, cinayət törədənədək 16 yaşı tamam olmuş, anlaşı fiziki şəxs bu cinayətin subyektivi ola bilər.

Subyektiv cəhətdən AR CM-in 139-1.1-ci maddəsindəki əməl təqsirin birbaşa qəsd forması ilə, 139-1.2-ci maddəsindəki əməl isə təqsirin qarışıq forması (bu zaman müvafiq rejim birbaşa qəsdə pozulur, lakin ölümə və ya digər ağır nəticəyə psixi münasibət isə ehtiyatsızlıqdan ibarət olur) ilə xarakterizə edilə bilər.

Nəticə

Beləliklə, epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və ya karantin rejimlərinin pozulması cinayəti milli cinayət qanununa yeni əlavə edilmiş həyat və sağlamlıq əleyhinə olan az ağır cinayətdir. AR CM-də belə bir əməlin kriminallaşdırılması zamanın tələbindən və dövlətin bütün dünyanı əhatə etmiş COVID-19 pandemiyasına qarşı apardığı mübarizə tədbirlərindən irəli gəlmişdir. Hesab edirik ki, bu əməlin kriminallaşdırılması mütərəqqi addımdır. Epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena rejiminin və karantin rejiminin məzmunu müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən, bir qayda olaraq, AR NK tərəfindən müəyyən edilmiş konkret məhdudiyyətlər, qadağalar və digər davranış öhdəlikləri ilə müəyyən edilir və tədqiq edilən cinayət tərkibinin yaranması üçün konkret zaman periodunda (temporal meyar) və konkret inzibati ərazi vahidində (regional meyar) hansı məhdudiyyətlərin, qadağaların və digər davranış öhdəliklərinin qüvvədə olması əsas hüquqi əhəmiyyət kəsb edir. Nəzərə almaq lazımdır ki, “xəstəliklərin yayılmasına səbəb olma” və “xəstəliklərin yayılması üçün real təhlükə yaratma” əlamətləri mövcud olmadıqda, hətta müvafiq rejimlər pozulmuş olsa da, cinayət məsuliyyətindən bəhs etmək mümkün deyildir. Belə hallarda yalnız AR İXM-in 211-ci maddəsi ilə inzibati məsuliyyət yarana bilər. AR CM-in 139-1.2-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinin yaranması üçün də müfəviq rejim qaydalarının pozuntusu ehtiyatsızlıqdan insan ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olmalıdır. Məqalədə tədqiq edilən cinayət əməlinin subyektivi ümumi subyektdir, yəni cinayət törədənədək 16 yaşı tamam olmuş, anlaşı fiziki şəxs bu cinayətin subyektivi ola bilər. Subyektiv cəhətdən AR CM-in 139-1.1-ci maddəsindəki əməl təqsirin birbaşa qəsd forması ilə, 139-1.2-ci maddəsindəki əməl isə təqsirin qarışıq forması ilə xarakterizə edilə bilər.

Ədəbiyyat

1. Əliyev N.K. Həyat və sağlamlıq əleyhinə iştirakçılıqla törədilən cinayətlərə görə məsuliyyətin differensiasiyası problemləri (qanun, nəzəriyyə, praktika). Hüquq üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim olunmuş dissertasiyanın avtoreferatı. Bakı, 2015, 57 s.
2. Əliyeva F.E. Sağlamlığın qorunması hüququ: beynəlxalq standartlar və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi. Hüquq üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyanın avtoreferatı. Bakı, 2015, 30 s.
3. Səməndərov F.Y. Cinayət hüququ. Ümumi hissə. Bakı: Digesta, 2007, 700 s.